

Dam, Jacob van Landbouwer, veearts, dichter

(10 maart 1785 te Aarlanderveen - 25 december 1865 te Aarlanderveen)

Huwde tweemaal, eerst met Geertje Broer in 1817, die bij de bevalling van het derde kind in 1821 overleed; en vervolgens in 1824 met Geertje's zuster Lijsje, bij wie hij acht kinderen kreeg.

Opleiding/Levensloop

Zoon van eenvoudige landlieden, die hun talrijk kroost geen ander onderwijs konden doen geven dan in de dorpsschool. De dood van zijn vader in 1803 noodzaakte hem als jongste van tien kinderen, de verantwoordelijkheid voor het boerenbedrijf op zich te nemen. Zijn onverzadigbare lust tot lezen en leren bracht hem in aanraking met enige ontwikkelde mensen die hem hielpen bij de keuze van zijn lectuur en bij zijn zelfstudie in de diergeneeskunde. In 1817 onderwierp hij zich met succes aan het veeartsexamen, dat afgenomen werd door de zgn. Leidse Commissie, en werd bevorderd tot veearts 2^e klas. Hij beoefende de praktijk in zijn woonplaats. In 1820 volgde zijn benoeming tot rijksveearts, waaraan een jaarlijks traktement was verbonden.

Na de dood van zijn moeder in 1824 hield hij de boerderij, 'Schenkelenburg' genaamd, aan.

Verdiensten

Van Dam had een werkzaam aandeel in de opbouw en verbreiding van diergeneeskundige en veeteeltkundige kennis, in hoofdzaak gebaseerd op eigen waarnemingen. Bovendien was hij zeer begaan met de belangen van de diergeneeskundige stand in Nederland. Hij was in 1846 mede-oprichter en, tot zijn dood, voorzitter van de 'Vee-artsenijkundige Vereniging van Zuid-Holland', later van de 'Afdeling Zuid-Holland' van de Maatschappij ter bevordering der Veeartsenijkunde in Nederland. In 1848 was hij eveneens mede-oprichter van het 'Centraal Veeartsenijkundig Genootschap'. In 1851 werd hij correspondent van de Landbouwhuishoudkundige School te Groningen.

In zijn vrije uren beoefende hij gaarne de dichtkunst.

Eerbewijzen

Hij werd in 1849 benoemd tot lid van verdienste van de Veeartsenijkundige Vereniging in Noord-Holland. In 1861 onderscheidde koning Willem III hem met het ridderschap der Orde van de Eikenkroon.

Publikaties

Bijdragen van zijn hand verschenen in Verhandelingen van de Maatschappij ter Bevordering van den Landbouw, 17, 2^e st. (1825): over de klaverbouw, in Het Repertorium, 2^e en 3^e jg. (1848/49, 1850): resp. een casuïstische mededeling en de uitkomsten van het mesten van Engelse en Hollandse varkens, in de Verslagen het Verhandelingen over verschillende veeartsenijkundige onderwerpen [van het Centraal Veeartsenijkundig Genootschap] (1851, 1855): een necrologie van J.A.W. Hart, over zijn fokresultaten met een Durhamstier en over inenting tegen longziekte, in Verzameling van veeartsenijkundige bijdragen (1860): over storing in de ontsluiting van de baarmoedermond bij koeien, en, samen met J.B. Snellen, een request aan de minister van Binnenlandse Zaken over bezwaren tegen de voorgenomen bijeenvoeging van de opleidingen voor de landbouw en de diergeneeskunde in een nieuwe wet op het Secundaire onderwijs in Tijdschrift voor Veeartsenijkunde en Veeteelt, 1 (1864):. Tussen 1821 en 1863 publiceerde hij, naast losse gedichten in het tijdschrift Mnemosynè, en twee cantates, zes dichtbundels, de laatste twee opgedragen aan zijn kinderen.

Biografie

A.J. van der Aa. Biographisch woordenboek der Nederlanden. Bijvoegsel. Haarlem, 1878. p. 63.

W.C. Schimmel, in: Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek. Deel 1. 's-Gravenhage, 1911. k. 679.

P. Leeftang. Jacob van Dam (1785-1865): landman, veearts en dichter. In: Over beesten en boeken. Onder redactie van Koert van der Horst, Peter A. Koolmees en Adriaan Monna. Rotterdam, 1995. p. 195-210. (Nieuwe Nederlandse Bijdragen tot de Geschiedenis der Geneeskunde en der Natuurwetenschappen. Deel 50).

(P. Leeftang; A. Mathijssen)